

Vlaams
Parlement

ingediend op **1419** (2017-2018) – Nr. 1
19 december 2017 (2017-2018)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking,
Toerisme en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door Tine Soens en Joris Poschet

over de werking en impact
van multilaterale organisaties

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed:

Voorzitter: Rik Daems.

Vaste leden:

Ingeborg De Meulemeester, Marc Hendrickx, Jan Van Esbroeck, Karl Vanlouwe, Karim Van Overmeire, Manuela Van Werde;

Sabine de Bethune, Vera Jans, Ward Kennes, Johan Verstreken;

Rik Daems, Herman De Croo;

Tine Soens, Güler Turan;

Wouter Vanbesien.

Plaatsvervangers:

Cathy Coudyser, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Elke Sleurs, Sabine Vermeulen;

Karin Brouwers, Griet Coppé, Joris Poschet, Valerie Taeldeman;

Jean-Jacques De Gucht, Marnic De Meulemeester;

Renaat Landuyt, Steve Vandenberghe;

Bart Caron.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin;

Christian Van Eyken.

INHOUD

1. Inleidende uiteenzetting van Luc Cortebeeck, voorzitter van de raad van bestuur van de IAO	4
1.1. IAO: concreet, situatie Qatar	4
1.2. De IAO, wat is het?	5
1.3. Werking van de IAO	5
1.4. Recente evoluties	6
1.5. Aanbeveling R202 – social protection floors	7
1.6. VN 2030 – agenda	7
1.7. The future of work	7
1.8. België, VN en IAO	7
1.9. Vlaanderen en IAO	8
1.10. Wallonie-Bruxelles International en IAO	8
1.11. UN-reform	8
2. Vragen en opmerkingen van de leden	9
3. Antwoorden van Luc Cortebeeck	10
4. Slotopmerking	11
Gebruikte afkortingen	12
Bijlage: zie dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed hield op 5 december 2017 een gedachtewisseling met Luc Cortebееck over de werking en impact van multilaterale organisaties.

De presentatie die bij de inleidende uiteenzetting werd gebruikt, is te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

1. Inleidende uiteenzetting van Luc Cortebееck, voorzitter van de raad van bestuur van de IAO

1.1. IAO: concreet, situatie Qatar

Luc Cortebееck illustreert de aanpak van de IAO met het voorbeeld van Qatar, een golfstaat in opbouw waar stadions, autowegen, spoorwegen, metro's, hotels enzovoort gebouwd worden voor onder meer het wereldkampioenschap voetbal in 2022. De Qatari zijn zelf maar met 400.000 en op dit moment zijn daar 2 miljoen migranten/werknemers actief uit Nepal, India, Bangladesh, de Filipijnen en enkele Afrikaanse landen. Ze worden ingehuurd met het Kafala-systeem, dat in alle golfstaten bestaat. Volgens dat systeem koopt een migrant een arbeidscontract in zijn thuisland. Eens in Qatar wordt zijn paspoort afgenomen door de werkgever. Het oude arbeidscontract wordt verscheurd en vervangen door een ander contract van meestal twee of vijf jaar, met een lager loon dan het initiële arbeidscontract. De werknemer wordt zo letterlijk eigendom van de werkgever en ondergebracht in een compound. Hij kan niet van werkgever veranderen, noch terugkeren naar zijn land. Een hoge afbetaling voor het arbeidscontract wordt van zijn loon afgehouden. De uitbetaling van het loon is vaak een probleem. Bij het minste protest of probleem wordt de werknemer naar een detentiecentrum gestuurd. Er zijn veel en vaak zware arbeidsongevallen. Thuisarbeid is dan weer helemaal niet geregeld, dienstpersoneel heeft er helemaal geen rechten. In sommige bedrijven als Besix en Vinci is de situatie wel beter. De grote moeilijkheid is dat ze het niet te goed mogen doen omdat ze dan in competitie komen met andere bedrijven.

In 2014 werd een onrustwekkend rapport van de speciale rapporteur van VN-secretaris-generaal Ban Ki-moon over de situatie besproken op de Mensenrechtenraad te Genève. Qatar krijgt echter steun van landen van diverse pluimage: de Arabische landen, een aantal Aziatische landen (die deze geldtransfers niet willen verliezen), Westerse landen die zaken doen met het land en landen die de sportactiviteiten ondersteunen. Het resultaat was dat de VN-Mensenrechtenraad geen gevolgen kon verbinden aan het onthutsende rapport. Daarop stelde de werknemersgroep van de IAO voor om op basis van de constitutie van de organisatie met een onderzoekscommissie te starten. Dat is de op één na zwaarste sanctie, na een oproep aan lidstaten en bedrijven om geen zaken meer te doen met een land. Dat is maar eenmaal gebeurd in het meer dan honderdjarige bestaan, namelijk tegen Myanmar.

Na bijzonder zware lobbying van de regering van Qatar, vooral bij landen die leven van de geldtransfers, bleek er ook in de raad van bestuur van de IAO geen meerderheid te zijn voor een onderzoekscommissie. Bij een bezoek van leden van de werkgeversgroep aan Qatar, waar ze dan nog slechts een selectie te zien kregen, waren ook zij evenwel overtuigd van de ernst van de toestand. In november 2015 stemde de raad van bestuur dan voor een missie met veertien werknemersafgevaardigden, acht van de veertien werkgeversafgevaardigden, de EU, Canada, de VS, Australië en Rusland. Die missie vond plaats in maart 2016. Na een bezoek aan de werf voor het stadion in Doha, gebouwd door Besix, waar de toestand redelijk goed is, heeft de delegatie geprobeerd de werknemers te spreken, onder andere tijdens nachtelijke uitstappen en op plaatsen waar

werknemers uit hetzelfde herkomstland samenkomen tijdens het vrijdaggebed. De spreker illustreert dit met enkele foto's van compounds. De delegatie werd ook ontvangen door de emir en door de eerste minister. Die laatste wees de delegatieleden meteen op de afhankelijkheid van hun thuisland van Qatar: Japan voor het gas, België voor Zeebrugge. De ambassadrice van Japan, die toen voorzitter was, heeft duidelijk gemaakt dat ze er was als voorzitter van de IAO, niet als vertegenwoordiger van Japan. Door de media-aandacht kwam er toenemende druk op de economie, op de organisatie van het wereldkampioenschap, en grote bedrijven namen ook contact met de internationale vakbonden.

Net voor de voorbije zomer nodigde Qatar de IAO uit om een werkplan op te stellen om een en ander te veranderen. Dat zij zich vrijer voelen van Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten is daar niet vreemd aan. In november 2017 is er dan in Genève een akkoord ondertekend waardoor werknemers voortaan van werkgever kunnen veranderen: vooral arbeiders in de bouwsector en huisbedienden, voornamelijk Filipijnse vrouwen. Arbeidscontracten moeten met een officieel bureau geregeld worden. Er zal een minimumloon onderhandeld worden. De werknemer behoudt zijn documenten. Het recht op gezondheidszorg zal voortaan geregeld worden door een officieel bureau. In grote bedrijven komen er verkozen werknemerscomités. Er komt ook een klachteninstantie. De IAO zal een bureau ter plaatse openen. Dit programma kost 25 miljoen euro over drie jaar, wat betaald wordt door Qatar zelf, iets wat zonder weerga is. Eens deze stap genomen is, staat de situatie onder controle van het kantoor ter plaatse en wordt ze jaarlijks besproken door de raad van bestuur. Dat geeft natuurlijk geen absolute garantie, maar is wel een stap in de goede richting.

De IAO is zo ook te werk gegaan in Myanmar met de militaire junta. Nu ligt dat systeem in duigen door de problemen met de Rohingya. Ook in Guatemala, een land van een heel ander type, heeft de IAO stappen voorwaarts gezet. Dat de IAO als orgaan van werkgevers, werknemers en lidstaten druk legt, maakt dat ze soms meer kan verwezenlijken dan de VN-Mensenrechtenraad.

1.2. De IAO, wat is het?

De IAO promoot arbeidsrechten, bevordert waardig werk, verbetert de sociale bescherming, de sociale zekerheid en het arbeidsrecht en versterkt de sociale dialoog. De IAO-conventies zijn vastgelegd in verdragen en zijn een onderdeel van de mensenrechten. De IAO is de enige VN-organisatie die geleid wordt door drie groepen: achtentwintig stemmen voor de regeringen, veertien voor de werknemers en veertien voor de werkgevers. In de periode dat de spreker er vicevoorzitter en voorzitter was, was de organisatie slechts eenmaal genoodzaakt te stemmen, meer bepaald over Qatar, de andere beslissingen gebeurden in consensus. De IAO is een tripartiteorganisatie en de enige multilaterale organisatie waarin niet alleen de regeringen beslissen.

1.3. Werking van de IAO

De instrumenten van de IAO zijn de al vermelde conventies, ondertussen 189, die geregeld herzien worden. Nu zijn 71 conventies up-to-date. Zowel conventies als herzieningen worden onderhandeld en goedgekeurd (door stemming) op de jaarlijkse Internationale Arbeidsconferentie. Conventies zijn internationale verdragen. Zo ze geratificeerd zijn door lidstaten, worden ze afdwingbare wetgeving. Als ze niet geratificeerd zijn, kunnen ze dienen als inspiratiebron voor de nationale wetgeving. Daarnaast vaardigt de organisatie aanbevelingen uit, waarvan er momenteel 72 up-to-date zijn. De conventies gaan onder meer over het mechanisme van de loonvorming, veiligheid en gezondheid, moederschapsbescherming, sociaal beleid en migratie. Omdat werknemers op zee niet onder een wetgeving van een land vallen, heeft de IAO gedetailleerde regels over

bijvoorbeeld de grootte van kajuiten, het eten enzovoort. Voor alle andere aspecten vaardigt ze eerder algemene richtlijnen uit.

Met de globalisering heeft de IAO acht bestaande conventies uitgekozen die alle leden dienen te respecteren, geratificeerd of niet. Ze worden nu de fundamentele IAO-conventies genoemd. Vooreerst is er de vrijheid van werknemers- en werkgeversorganisatie. De spreker is in dat verband ooit, na een klacht van werkgevers daarover, op werkbezoek geweest naar Venezuela. Een tweede conventie heeft tot doel gedwongen arbeid, mensenhandel en moderne slavernij uit te roeien. Een andere gaat over de uitroeiing van kinderarbeid. Dat treft nu nog altijd 160 miljoen kinderen. Dat is uiteraard veel te veel, maar enkele jaren geleden ging het nog om 280 miljoen kinderen. De vorige conventies vormen samen met de conventies tegen discriminatie de zogenaamde 'core conventions' of fundamentele conventies.

Op de conferentie, zowat het parlement van de IAO, is elke lidstaat vertegenwoordigd door een afvaardiging van de regering en de werkgevers- en werknemersdelegatie. Hoewel de raad van bestuur slechts 28-14-14 leden met spreekrecht telt, zijn alle landen aanwezig en nemen ze deel aan de voorbereidingen van de raad van bestuur, die gebeuren in de drie groepen. Wie geen stemrecht heeft, kan via die groep op de beslissing wegen. Een raad van bestuur duurt twee weken, met vergaderingen van 's ochtends vroeg tot laat in de nacht. De spreker toont een foto van de vicevoorzitters Mdwaba en De La Puente, samen met directeur-generaal Ryder en voorzitter Cortebeek. Het is overigens slechts de tweede keer in de geschiedenis dat een vertegenwoordiger van de werknemers voorzitter is van de raad van bestuur.

De naleving van normen en conventies wordt gecontroleerd door een expertcomité dat bestaat uit twintig toprechters uit de hele wereld. Die vergaderen momenteel drie weken in Genève en ze bespreken alle landen, weliswaar niet telkens alle normen. Hun rapport wordt dan aan de conferentie bezorgd. De Commissie van de Normen beoordeelt tijdens de jaarlijkse conferentie vijftientig gevallen. Bij problemen met de vrijheid van organisatie komt een speciaal comité samen. De moeilijkste gevallen, momenteel zijn dat Venezuela, Guatemala en Qatar, worden door de raad van bestuur besproken.

1.4. Recente evoluties

In 2012 waren er in de organisatie zware discussies omdat de werkgeversgroep het stakingsrecht en de objectiviteit van de expertcommissie in vraag stelde. Die commissie vaardigt al meer dan zestig jaar jurisprudentie uit die door rechtbanken en hoven van over de hele wereld gevolgd wordt. Na consultaties in kleinere groepen, heeft de organisatie het stakingsrecht herbevestigd, maar de omschrijving en de limieten werden aan de lidstaten toevertrouwd. Overigens, lidstaten als België zouden zich beter laten inspireren door de regels en beperkingen van de IAO over het stakingsrecht in plaats van door grootse debatten die tot weinig resultaten leiden. Ten tweede is ook het mandaat van de expertcommissie aangepast.

Ondanks die crisisperiode heeft de IAO toch veel verwezenlijkt, vooreerst een nieuwe conventie over huispersoneel, onder meer geïnspireerd op het werk van Jeanne Devos. Voorts een aanbeveling over een basissocialezekerheid in elk land. De conventie over gedwongen arbeid werd aangepast door er vormen van moderne slavernij en mensenhandel aan toe te voegen. Bij de zaak tegen de Arabische prinses die dienstmeisjes uitbuitte in het Brusselse Conradhotel, heeft de Belgische rechter zich op die conventie geïnspireerd. In 2015 vaardigde de IAO een aanbeveling uit over de transitie van informele naar formele arbeid. Werkgevers zijn daar sterk in geïnteresseerd omdat informele arbeid voor hen

vaak oneerlijke concurrentie betekent. Het toezichts- en controlesysteem werd geactiveerd. De IAO stuurde hoge missies naar diverse landen. Voorts wordt bekeken hoe de conventies kunnen worden gemoderniseerd. Er is een actieplan over de global supply chains. De doorbraak in Qatar en Guatemala behandelde de spreker al. De IAO vaardigde voorts een verklaring over de multinationale ondernemingen uit, die complementair is met de OESO-verklaring dienaangaande. Een conventie over geweld in relatie met werk tegen mannen en vrouwen wordt voorbereid. Vooral de Afrikaanse landen, vreemd genoeg bijgetreden door Europese en dan vooral Scandinavische landen, zijn er tegen. De problemen situeren zich daar niet zozeer bij de werkgevers maar bij de lidstaten. Aanbeveling 71 over de heropbouw na oorlogen en rampen wordt aangepast aan de huidige situatie van oorlogen, natuurrampen en zo meer.

1.5. Aanbeveling R202 – social protection floors

De IAO heeft zoals gezegd een aanbeveling over sociale zekerheid, wat zeker nodig is daar 74 percent van de wereldbevolking nog altijd geen sociale zekerheid heeft. De aanbeveling R202 gaat over het leggen van een fundament voor een socialezekerheidsmodel.

1.6. VN 2030 – agenda

Al die elementen vallen ook onder de VN-agenda voor duurzame ontwikkeling waarin een aparte doelstelling gaat over waardig werk en de sociale bescherming vervlochten zit in verschillende andere doelstellingen.

De IAO heeft samen met vele andere organisaties zoals de Wereldbank, programma's lopen in eenentwintig landen: in zuidelijk Afrika, Vietnam, Cambodja enzovoort. In de volgende vijf jaar zullen 130 miljoen mensen daardoor een betere toegang krijgen tot de eerste vormen van sociale bescherming. Tegen einde 2030 zullen dat 500 miljoen mensen zijn. Een grote uitdaging daarbij is het eigenaarschap van de socialezekerheidssystemen, zodat ze de politieke fluctuaties overleven. Daarvoor kan sociale dialoog een belangrijke rol spelen.

1.7. The future of work

In 2019 viert de IAO haar eeuwfeest. Daarbij wil ze vooral vooruit kijken. Ze heeft daarvoor een commissie opgericht, de High Level Global Commission on the Future of Work, waarin twee Vlamingen zitten: Alain Dehaze van Adecco en de spreker. In een eerste fase worden nieuwe ontwikkelingen als de platformeconomie geanalyseerd. De Internationale Arbeidsconferentie van 2019 zal dan een soort van toekomstplan aanvaarden.

1.8. België, VN en IAO

België contribueert 3,3 miljoen Zwitserse frank aan het gewone budget. Het levert ook een belangrijke vrijwillige bijdrage van 11,2 miljoen USD in 2014-2015 en 8,1 miljoen USD in 2016-2017. België is de vijftiende belangrijkste vrijwillige donateur en heeft zijn bijdrage niet geoormerkt, Vlaanderen heeft dat wel gedaan. De IAO engageert zich in de Syrische vluchtelingenkampen in Turkije, Libanon en Jordanië, omdat het al voorbereidt op de naoorlogse periode in die regio. Ook in Indonesië heeft de IAO na de tsunami een heropbouwprogramma gestart. De bijdrage aan de VN is 22,3 miljoen USD in 2017.

1.9. Vlaanderen en IAO

Vlaanderen maakt sinds 1990 deel uit van de IAO en is de vierentwintigste partner. De eerste vorming vond plaats in het internationale trainingscentrum in Turijn en in 1997 ondersteunde Vlaanderen rechtstreeks het technisch coöperatieprogramma. Die steun werd hernieuwd in 2001 en 2006. De Vlaamse middelen zijn geoormerkt voor werkgelegenheid, sociale dialoog, professionele vorming (skills), gendergelijkheid, kmo's, hiv/aids-preventie en sociale economie. De laatste tien jaar is de Vlaamse hulp gericht op zuidelijk Afrika.

1.10. Wallonie-Bruxelles International en IAO

Wallonie-Bruxelles International gaf in 2013-2016 420.000 euro en in 2017-2018 250.000 euro voor opleidingsprogramma's gegeven door Franstalige universiteiten.

1.11. UN-reform

Van bij zijn aantreden als secretaris-generaal van de VN in januari 2017, heeft Antonio Guterres duidelijk gemaakt dat om de duurzame ontwikkelingsdoelen waar te maken, er een veel betere coördinatie tussen de agentschappen nodig is. In juni 2017 kwam dan het eerste rapport daarover: 'Repositioning the UN development system to deliver on the 2030 Agenda – Ensuring a Better Future for All', dat besproken is in de ECOSOC en de General Assembly van de VN. Het volgende rapport met de verdere uitwerking van de maatregelen verschijnt in december. De verantwoordelijke daarvoor is Amina J. Mohammed, die op 14 november 2017 een vergadering heeft georganiseerd met de voorzitters van alle VN-organisaties.

De IAO wil deel uitmaken van het samenwerkingsmodel met de UNESCO, de WGO, UNAIDS en de IOM, maar vraagt respect voor haar constitutie met de doelstelling van waardig werk en sociale bescherming, met het driepartijenstelsel, de standaarden en het controlemechanisme. Op de vergadering van de voorzitters werd het gezamenlijke doel belicht, namelijk het bereiken van de zeventien duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. De kritiek van de lidstaten op de VN neemt dermate toe dat beslist is meer landgericht te werken. Om dat in goede banen te leiden, werd voorgesteld in regionale en landenbureaus alle agentschappen samen te brengen en die in de eerste plaats aan New York te laten rapporteren, wat toch ook voor problemen kan zorgen. Voorts werd een gezamenlijke financiering voorgesteld, dus niet meer per agentschap. Volgens Amina J. Mohammed is de IAO cruciaal voor het slagen van de hervorming.

Bij die voorstellen plaatsten alle partijen toch wel wat vraagtekens. Er zijn inderdaad teveel agentschappen, de versnippering is te groot. Aan de andere kant hebben kleinere agentschappen, zoals UNAIDS, net door zich af te splitsen van de WGO bepaalde resultaten geboekt die anders nooit mogelijk geweest waren. Een andere zorg is of een VN-beleid dat vooral de lidstaten steunt, supervisiesystemen van mensen- en arbeidsrechten verdringt. De middelen van de VN-ontwikkelingsprogramma's zijn aantrekkelijk voor regimes uit Afrika, Latijns-Amerika enzovoort, die niet altijd van de meest democratische zijn. Kortom, samenwerking tussen de agentschappen is nodig, maar de VN-doelstellingen en de eigenheid van de agentschappen mogen niet in de verdrinking komen.

2. Vragen en opmerkingen van de leden

Joris Poschet denkt dat de IAO weinig bekendheid geniet, zelfs bij parlementsleden. Niettemin heeft de organisatie toch een grote invloed, rechtstreeks door de arbeidsomstandigheden te verbeteren en onrechtstreeks doordat betere leefomstandigheden ervoor zorgen dat er minder mensen migreren, maar ook dat er een gelijk speelveld komt tussen de bedrijven. Over welke discriminaties – gender, leeftijd, geloof enzovoort – gaat de conventie dienaangaande precies? Hoe gaat de IAO om met cultuurgebonden verschillen? Niet alle landen staan immers even ver, bijvoorbeeld op het vlak van de lgbt-rechten. Hoe ondersteunt de IAO bewegingen zoals het Senegalese GRAIM, een mutualistische beweging, die de pen mee vasthoudt van wetten voor een sociale zekerheid?

Güler Turan juicht elke stap voorwaarts toe, de IAO verricht dan ook goed werk. Het treft haar dat het zo moeilijk is om verandering te krijgen in landen als Saoedi-Arabië terwijl dat wel belangrijke handelspartners blijven. Velen nemen principiële standpunten in voor intern gebruik, maar laten die even gemakkelijk vallen in andere landen. Zo zette de gedelegeerd bestuurder van Flanders Investment & Trade zonder problemen een hoofddoek op bij een bezoek aan Iran. Het gaat niet op mensen te verplichten een hoofddoek te dragen, maar evenmin om dat te verbieden. Hoe staat de IAO tegenover partnerschappen, vrijhandelsakkoorden met landen die de mensenrechten schenden? Mensenrechten en arbeidsgrondrechten gaan immers hand in hand. Hoe gaat de IAO daarmee om en hoe moet Vlaanderen dat doen? Meer specifiek vraagt het lid hoe het Westen best omspringt met de Golfstaten, waar er mensenrechtenproblemen zijn, en zeker nu er uit die landen financiering komt voor extremisme en radicalisme hier.

Wat gisteren als multilaterale samenwerking vanzelfsprekend was, is dat niet langer in een wereld met leiders als Trump en Poetin, aldus *Tine Soens*. Ervan uitgaan dat veiligheid en welvarendheid enkel mogelijk zijn ten koste van een ander, is de basis van het no-winnersmodel. Dat blijkt uit de negatieve gevolgen van de brexit voor mensen aan beide zijden van het Kanaal. Multilaterale organisaties zijn, gelukkig maar, nog steeds sterk en leveren resultaten, zoals het wereldwijd verbod op kernwapens dat ondertussen door 132 landen ondertekend is. Het is dan ook wrang dat net België dit verdrag niet ondertekent.

Veel internationale relaties en initiatieven verlopen via die multinationale fora en organisaties. Ze zijn belangrijk voor een doeltreffend buitenlands beleid. De laatste tijd convergeren de bevoegdheden van Vlaanderen en de IAO in de handelsakkoorden. Dergelijke akkoorden hebben doorgaans een harde economische logica. Kan de IAO er voldoende op wegen om overwegingen van duurzame ontwikkeling in het DNA van de handelsregels te krijgen?

Rik Daems merkt dat regeringen minder en minder belang hechten aan multilaterale platformen om zaken in beweging te brengen. Dat blijkt ook uit het verminderen van de financiële middelen, ook van België trouwens. Volgens de spreker is dat verkeerd: globale problemen vergen immers een multilaterale aanpak. Wat zijn volgens de spreker de oorzaken van die evolutie? Hoewel de multilaterale agentschappen goed werk leveren, komt dat vaak enkel onder de aandacht bij crisissen. Die steekvlamaanpak is de regel geworden. Een gebrek aan zichtbare, blijvende impact is volgens de spreker een van de oorzaken waarom de politieke wereld minder en minder in de platformen wil investeren. Hoe kan het Vlaams Parlement die stroming helpen keren? Als enkele staten hun bijdragen verminderen, zullen andere volgen. Dat de Vlaamse budgetten stijgen, weze het op bescheiden manier, is een verwezenlijking.

Het lid vermeldt terloops dat het Vlaams Parlement werkt aan een eigen mensenrechtenplatform zoals ook de federale overheid er een heeft. Heeft de IAO daar tips voor? Het voorstel van Antonio Guterres is bijzonder ambitieus in zijn positionering, maar dat vergroot wel het risico op mislukken. Hij ziet wel fouten in de organisatie en onevenwichten tussen de agentschappen maar geen versnippering. De interne rapportering tussen de buitendiensten van de IAO en het hoofdkantoor in Genève verloopt dan misschien wel vlot, maar die met de parlementen niet. Dat de informatie niet op maat is en dus niet duidelijk maakt wat de impact is van de ingrepen, maakt dat er onvoldoende interesse is of dat een criticus ze te gemakkelijk als geldverspilling kan afdoen. Hij verklaart zich namens de commissie bereid bij te dragen aan het eeuwfeest van de IAO of aan een betere positionering van de IAO in Genève.

3. Antwoorden van Luc Cortebeek

Luc Cortebeek legt uit dat de IAO weinig bekend is omdat ze dat in eerste instantie niet nodig had. België – zowel de werknemers als de werkgevers – is altijd begaan geweest met de organisatie. België lag zelf nog niet vaak in het vizier van de organisatie. Het gebeurt echter meer en meer dat ook Europese landen op het matje geroepen worden. De moderne vormen van slavernij of van arbeid maken het werk van de organisatie des te relevanter. Ook de nieuwe deelplatformen beseffen almaal meer dat ze, om stand te houden, toch bepaalde regels zullen moeten respecteren.

In de regionale en nationale bureaus zitten verschillende types van deskundigen. Zij ondersteunen landen bij het uitstippelen van wetten, bijvoorbeeld op het vlak van de sociale zekerheid. Soms komen er ook deskundigen uit Genève ter plaatse. De IAO doet dus meer dan controleren en blameren, ze biedt ondersteuning aan regeringen, maar ook aan werkgevers en werknemers.

Hij beaamt dat genderneutrale formuleringen of rechten voor holebi's voor sommige landen moeilijk liggen. De conventie tegen geweld in relatie met het werk kon enkel goedgekeurd worden met de formulering 'geweld tegen mannen of vrouwen'. Als er invloed kan worden uitgeoefend, is het vaak dankzij de handel. Opmerkingen van de IAO geven een land een slecht imago. De arbitragecommissie van het akkoord met de VS heeft dan wel Guatemala aangemaand de conventies van de IAO te volgen, maar zonder er een sanctie aan te koppelen. Handelsakkoorden zullen er altijd zijn, en meer en meer worden daar voorwaarden aan verbonden, zoals het volgen van de basisconventies van de IAO. Vaak is het probleem dat niet bepaald is wie erover arbitreert. Productnormen, klimaatnormen, mensenrechten en werknemersrechten moeten internationale handelsverdragen begeleiden. Ook dan blijft de kwestie wie er toezicht op houdt en wie aan wie rapporteert.

Momenteel kan de IAO nog onvoldoende druk zetten. Ze heeft goede relaties met de WHO, maar die vermag zelf niet zo heel veel. De IAO moet vooral bij zijn leest blijven. Anderen moeten op aspecten als fiscaliteit werken. Als de WHO terug aan macht wint, kan die daar wel een rol in spelen. Ook moet er voldoende samengewerkt worden. Dat gaat de goede richting uit, maar er is nog wel behoorlijk wat werk aan de winkel. Sommigen, ook ngo's, gaan te ver in het zwartmaken van handelsakkoorden. Dergelijke akkoorden blijven van belang, maar ze conditioneel maken is de toekomst.

De verhoudingen met landen als Saoedi-Arabië liggen heel moeilijk. In Qatar was de doorbraak mogelijk dankzij het wereldkampioenschap voetbal. De IAO hoopt dat het land nu een voorbeeldrol kan spelen voor de andere Golfstaten. Aan de andere kant zijn die landen niet zo goede vrienden als soms gedacht wordt.

Dat multilaterale organisaties politiek minder belangrijk geacht worden, is niet alleen bij regeringen van alle landen zo, maar ook bij werkgevers en werknemers. Ze plooiën terug op de eigen positie en kijken te weinig naar het grotere geheel, terwijl de economie de tegengestelde richting uitgaat. Electoraal levert een bredere kijk politici weinig op. De waan van de dag is een probleem en dat uit zich onder meer in centen. Toch is het voor de meesten duidelijk dat bepaalde zaken een multilaterale aanpak vergen.

De IAO wordt telkens doorgelicht door een Rekenhof van een lidstaat. Daarnaast is er nog een interne en externe audit. Daar gaat veel geld naartoe. Dat er te weinig informatie gaat naar de sponsors, waaronder de parlementen, is geen goede zaak. Dat België in de algemene pot bijdraagt, is goed, maar dat Vlaanderen specifieke projecten steunt evenzeer. Allerlei projecten tegen mensenhandel, kinderarbeid of steun aan leerkrachten liggen goed bij het publiek, en brengen de IAO dichterbij de burger. Dat Vlaanderen plots beslist bepaalde projecten niet te steunen, zoals het project tegen kinderarbeid in Malawi, brengt de IAO en dat project in problemen. Hij raadt Vlaanderen aan om enkele goede keuzes te maken van niet al te kleine projecten en zal zeker de opmerkingen over de kwaliteit van de informatie rapporteren.

4. Slotopmerking

Ter afsluiting zegt *Rik Daems*, voorzitter, dat een donor nu eenmaal graag verneemt wat de impact is van zijn geld. Nu is er enkel informatie over de procedures volgens dewelke het geld besteed is. Als de Vlaming echter weet hoeveel kinderarbeid er met zijn belastinggeld verhinderd wordt, dan zal hij met plezier nog geld daarvoor geven.

Rik DAEMS,
voorzitter

Tine SOENS
Joris POSCHET,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

aids	acquired immune deficiency syndrome
DNA	desoxyribonucleic acid
ECOSOC	Economic and Social Council
EU	Europese Unie
GRAIM	Group Recherche Appuie des Initiatives Mutualistes
hiv	human immunodeficiency virus
IAO	Internationale Arbeidsorganisatie
IOM	Internationale Organisatie voor Migratie
kmo	kleine of middelgrote onderneming
lgbt	lesbian, gay, bisexual, transgender
ngo	niet-gouvernementele organisatie
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
UNAIDS	Joint United Nations Programme on HIV/AIDS
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
USD	United States dollar
VN	Verenigde Naties
VS	Verenigde Staten
WGO	Wereldgezondheidsorganisatie
WHO	Wereldhandelsorganisatie